

Reçu CLT / CIH ITH	
Le	16 AVR. 2018
N°	0231

*The National Committee for
the Safeguarding of the Intangible
Cultural Heritage of the Republic of
Kazakhstan under National
Commission of RK for UNESCO
and ISESCO,
the Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Kazakhstan*

I am Efrat B. Mambekov, researcher and popularizer of the Kazakh traditional puppet and music art "Orteke", is asking you to consider the proposal of adding of this element of the intangible cultural heritage (**Ортеке – дәстүрлі қазақ музыкалық қуыршақ өнері; The Orteke – kazakh traditional puppet-musical performing art**), the bearer of which I am, in the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

This element is an inalienable part of our cultural heritage, which is passing from generation to generation and plays an important role in the preservation and continuity of our traditions as well as our feelings of national identity.

26.02.2018

Best regards,

Efrat Bagdatuly Imambek

Национальный комитет
по охране нематериального
культурного наследия
Республики Казахстан
при Национальном комитете
по делам ЮНЕСКО и ЮНЕСКО
МОН Республики Казахстан

А. Манберг Е.Б., исполнитель и
инициатор казахского традиционного
кукольно-музыкального искусства «Ортеке»
принимает участие в работе
данного нематериального культурного наследия:
Ортеке-казахская драматургия музыкального кукольного
искусства (The Orteke-Kazakh traditional puppet-
musical performing art), искусство которого
является, в Республике Казахстан включено
Национального культурного наследия Республики.
Данный элемент является неотъемлемой
частью казахского культурного наследия,
передается из поколения в поколение и
играет важную роль в сохранении и разви-
ваемости наших традиций и культурно-наци-
ональной идентичности.

26.02.2018

Евгений Б. Манберг

I am Turdygulov Zholaushy Abilgaziuly and I am engaged in the manufacture of traditional folk instruments and various kinds of needlework. In addition, I am engaged in the modernization of forgotten things, and I do research. I got acquainted with a lot of historical monuments and I knew the history too. A special place among the specific art of our people is the art of Orteke, which was not forgotten by our people, but preserved as a puppet and theatrical art. My grandfather Boyzhuma is a father of Encep was a wrestler, kamshyger, dombra player, a versatile person. This man in the 1870-1880 years in exile in Siberia did Orteke and on his return to his homeland showed his grandchildren these Orteke. My father Encep was then a 20 - 30-year-old boy, his stories were remembered by my 90-year-old mother. Inspired by the stories of my mother, I made a toy similar to teke. Then I studied in the 8-9 grade. After moving to Almaty, and after I saw one master Orteke, I become animated of his play and remember my first toy-teke. As my passion for Orteke grew, I continued the art of Orteke and played Orteke on dombra, because as I thought that it was saved among people. I also taught it to my students in the University soon. I can especially mention the winners of the first Orteke festival Erdos Rakhymbayev and Almas Mustafayev. Also, I want mention such talented people as Miras Kanaliyev, Nurzhan Orynbasarov, Akmaral Malshiyeva. The level of interest to Orteke is high. The children of all the nations, dombra players, foreign art critics are especially interested in Orteke. I was respected for playing Orteke in Korea (Deagu city), France (Rouen city), India (Chennai city) and other festivals. I believe that Orteke is priceless spiritual wealth of our nation which is the doll playing doll. That is why it is worth to consider it as intangible wealth of the world. I want to express my suggestion and belief that it is worth to acknowledge and to accept Orteke as a deeply rooted spiritual treasure in the culture of Kazakh people

The professor of Kazakh national pedagogical university after Abay

Zholaushy Turdygulov

Мен, Тұрғатаев Жолаушы Әбілғазылы,
 Халқымыздың ұлттық дәстүрлі өнері -
 саз аспаптарын жасаумен зрлі қолөнердің
 зртірлі саласымен айналысатынмын. Сонымен
 қатар ұлттымыздың ұлттық болып бара
 жатқан көне дүниелерін қайта жаңғырттып
 жасаймын, зерттеу - зерделеумен де
 айналысатынмын. Халқымыздың тарихи
 көптеген жәдігерлерін таным білдім, тарихымен
 де танысатынмын. Ұлттымыздың төл өнерінің
 ішінде ерекше орын алатын бір өнері -
 "Сртекке" деген атпен бағзы заманнан бері
 ұлттымыз ел арасында сақталып келеді,
 қазіргі тілмен айтып даға театрының
 құршық өнері. Менің мағашы ағам Еңсейік
 Әбді Бәйтұша палуан, қолшыбар, домбырашы -

= 2 -

сеуіз қарлы бір сәурім болыпты. Сол кісі 1870-80
жылдары Сібір орманында айдауда жүріп, еліне
критқан кезде, өзі сол асақта жүріп жасаған
Өртекесін омыл келіп иешерлеріне айнал көрсеткен
екен. Ач Еңсе атам ол кезде 20-30 жасардай
жігіт екен, сол кісінің айтуымен қазір 90-дағы
иешіміз есінде сақтал қалыпты. Қолөнерге
детен қуыршақты итермеліп, мен соны аламан
тәжіриштеліп аурап жүріп сол өртекеге ұқсас
төке қуыршақ жасадым. Ол кезде мен мектепте
8-9 классарда оқығанмын. Кейін осы
Аймақта қонға аударған кезінде бір шебердік
жасаған өртекесін көргенде сол бір бала
кездегі өзім жасаған төке - қуыршақ
еліме түсіп, көзіме оттай бағылды. Ел
ішінде сақталып қалған екен-ау, бар екен-ау

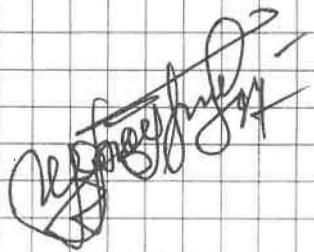
дел, сое Ортөкөгө иңкәрлыълм аралып, осол
 Онердї эрї карай тасалыстырдым, өзїм долбарашып
 Ортөкөгї өйкөшот өмурдїм. Кейїнекен Унїверситетте
 иңкїрәштерїме де үпрөштім. Солардоң ишїнде
 алташыкы "Ортөке" прессиваль - конкурентноң
 жүредерлерї Ердос Рахымбеков пен Алмас
 Мухамраевыт ерекше айтүшсе боларды.
 Солармен бірге Мирас Камалев, Нурман
 Ортоңбасаров, Ахмаром Мамшиев өйкөшот
 өмерлаздарды атал өйкїм келедї.

Осы "Ортөкөгө" қолжазушылық деңгейї аловарды.
 Әсіресе әрбір үрїшотың балалары, долбарашылар,
 шетелдік өмертәлеушы қонақтар қатты
 қолжазушылық танытуда. Ортөкөгї мен
 Корейда (Тэгу қаласы), Орысшда (Решник-с),
 Уддияда (Сеннай қаласы) ф.б. прессивальдарда

= Н =

Ойшап көрсейтп көрермендердік ысық, ішкі драманы
бәлмеді. Осы "Ортекке" - құршақ Ойнау өнері -
халқымыздың тәлі өнерін ұғытпаздық баға тейлес
рухани байлығының бірі деп білемін. Сондықтан да
Әлімдегі материалдың емес байлығы деп
қарауға толық неіз бар. Ортеккенің қазақ
халқының мәдениетіндегі түп тамыры тереңде
отатқан рухани мәдігері ретінде мейманды
қабылдауымыз дұрыс деп ойлаймын,
ө осы ұрынастықты да, өкімізді де
білдіртіп келеді.

Бұрынғымен: Абай айтқандағы
Қазақ Ұлттық Педагогикалық
Университетінің профессоры
Алауша Мұртабаұлы

The National Committee for the
Safeguarding of the Intangible Cultural
Heritage of the Republic of Kazakhstan
under the Kazakhstan National
Commission for UNESCO and ISESCO,
the Ministry of Foreign Affairs
of the Republic of Kazakhstan

We are undersigned performers, master-manufacturers, and carriers of Kazakh traditional puppet-musical art "Orteke", kindly asking you to consider the inclusion of this element of the intangible cultural heritage (Ортеке – дәстүрлі қазақ музыкалық қуыршақ өнері; The Orteke – kazakh traditional puppet-musical performing art) in a Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity.

This element is an integral part of our cultural heritage, transmitted from generation to generation and plays an important role in the preservation and continuity of our traditions and sense of national identity.

Sincerely yours,

Abdulhamit Yskakuly Raimbergenov,
Principal of the school-college 'Kokil',
Honored worker of the Republic of Kazakhstan

Ersaiyn Bakytuly Basykara,
Assistant professor of Kazakh National Conservatory
named after Kurmangazy

Zholaushy Abylgazyuly Turdygulov,
Lecturer of the Department of Applied Arts,
Kazakh National Pedagogical University named after Abay

Almas Serikuly Mustafayev,
Applied artist, master-manufacturer and performer,
PhD, lecturer of Kazakh National Pedagogical University named after Abay

Efrat Bagdatuly Imambek,
Assistant professor of Kazakh National Academy of Art named after T. Zhurgenev, PhD,
social anthropologist

Национальный комитет по охране
Нематериального культурного наследия
Республики Казахстан
При Национальной комиссии РК по делам
ЮНЕСКО и ИСЕСКО МИД Республики
Казахстан

Мы, нижеподписавшиеся исполнители и мастера-изготовители казахского традиционного кукольно-музыкального искусства «Ортеке», просим рассмотреть вопрос о включении данного элемента нематериального культурного наследия (Ортеке – дәстүрлі қазақ музыкалық қуыршақ өнері; The Orteke – kazakh traditional puppet-musical performing art), носителями которого мы являемся, в Репрезентативный список Нематериального культурного наследия человечества.

Данный элемент является неотъемлемой частью нашего культурного наследия, передается из поколения в поколение и играет важную роль в сохранении и преемственности наших традиций и чувства национальной идентичности.

С уважением,

Абдулхамит Ыскакулы Раимбергенов,
Директор школы-колледжа «Көкіт»,
Заслуженный деятель Казахстана

Ерсайын Бакытулы Басыкара
доцент Казахской национальной консерватории им. Курмангазы

Жолаушы Абылгазыулы Турдыгулов,
преподаватель кафедры прикладного искусства
КазНПУ им.Абая, г.Алматы

Мустафаев Алмас Серикулы,
художник-прикладник, мастер-изготовитель и исполнитель,
PhD, преподаватель КазНПУ им.Абая

Евфрат Багдатулы Имамбек, к.п.н., социолог,
Асс. профессор КазНАИ им. Т.Жургенова

Я, Арыкпаев Абзал Сергазыулы, руководитель этно-фольклорного ансамбля «Туран», член Neo группы «Аркайым», президент Общественного Фонда «Наследие кочевых предков» в этом качестве подтверждаю, что традиция Ортеке имеет для казахского народа очень большое значение. Считаю, что необходимо оказать всяческую поддержку развитию Ортеке не только как музыкального искусства, но и театрального искусства и просветительской работы. Искусство Ортеке, которое идет непрерывной традицией с древних времен, считаю, необходимо включить в Репрезентативный список Нематериального культурного наследия человечества.

Арыкпаев Абзал

I am Arykpaev Abzal Sergazyuly, the head of the ethno-folk music group "Turan", a member of the Neo group "Arkayim", the president of the Public Fund "Heritage of nomadic ancestors" and in this capacity I confirm that the tradition of Orteke is very important for the Kazakh people. I think, that we must support the development of Orteke not only as musical art, but also as theatrical art and educative work. I think that the art of Orteke, which comes as continuous tradition since ancient times, should be included in the Representative list of intangible cultural heritage of humanity.

Arykpaev Abzal

Мен Артыбаев Абзал Серғазыұлы —

„Тұрған“ атты этно-фольклорлық ансамблінің,
„Арқайым“ атты Neo тобның мүшесі, „Композитор
айта мұрагері“ атты қозғалыстың қорын президенті
ретінде, Ортне дәстүрінің Қазақ елінде алатын
орны зор екендігін бүгінгі таңда дәлелден бұйрманы.
Қазақ елінің музыкалық өнерде жана елге, едіммен
қатар театр өнері ретінде, ақартушының бағыты
бар, ұтқи дәстүре ретінде қабылдана тән.
Төне заманнаң бүгінгі күнге дейін сақталып
келген Ортне дәстүрін ЮНЕСКОның
тізіміне еңгізуден тән көреліне.

Артыбаев Абзал